

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας
και
Τμήματος Επιστήμης Υπολογιστών
Πανεπιστήμιο Κρήτης

**«ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ»**

**Ηλεκτρονική καταγραφή αρχειακών
πληροφοριών για τις εκκλησίες
του Χάνδακα κατά την περίοδο της
ύστερης Βενετοκρατίας (16-17 αιώνες)**

**(ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΕΝΟΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΒΑΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΡΧΕΙΑΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ
ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ)**

*ΓΕΩΡΓΙΟΣ Η. ΟΡΦΑΝΟΣ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2001*

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας και Τμήματος Επιστήμης Υπολογιστών
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ηλεκτρονική καταγραφή αρχειακών πληροφοριών
για τις εκκλησίες
του Χάνδακα κατά την περίοδο της ύστερης
Βενετοκρατίας (16--17 αιώνες)

Εργασία που υπεβλήθη από τον **Γεώργιο Η. Ορφανό** ως μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων για την απόκτηση **ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ**

Συγγραφέας:

Γεώργιος Η. Ορφανός
Τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών

Εισηγητική Επιτροπή:

- Θεοχάρης Δετοράκης,
καθηγητής του τμήματος Φιλολογίας (παν/μιο Κρήτης),
Εποπτεών της εργασίας
- Στέλλα Παπαδάκη – Όκλαντ,
καθηγήτρια του Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας (παν/μιο Κρήτης),
μέλος
- Αικατερίνη Χούστη,
καθηγήτρια του τμήματος Επιστήμης Υπολογιστών (παν/μιο Κρήτης),
μέλος

Δεκτή:

- Αθανάσιος Καλπαξής,
καθηγητής του Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας (παν/μιο Κρήτης),
επιστημονικός υπεύθυνος

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2001

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας και Τμήματος Επιστήμης Υπολογιστών
Πανεπιστήμιο Κρήτης

**Ηλεκτρονική καταγραφή αρχειακών πληροφοριών
για τις εκκλησίες
του Χάνδακα κατά την περίοδο της ύστερης
Βενετοκρατίας (16--17 αιώνες)**

Γεώργιος Η. Ορφανός
Τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών

Περίληψη

Συγκεντρώσαμε και προβάλλουμε δειγματοληπτικώς με τη βοήθεια ενός συστήματος βάσεων δεδομένων αρχειακές πληροφορίες για εκκλησίες του Χάνδακα τον 16^ο και τον 17^ο αιώνα.

Electronic Documentation of Archives' Information
about churches for Venetian Chandax (Candia) in 16
– 17 centuries

George Orfanos

Master of Science Thesis

Interdisciplinary Post – Graduate Program
Department of History – Archaeology and Department of
Computer Science
University of Crete

ABSTRACT

We collected and present the documentation of an information of archive about Churches in Candia of Crete in latest Venetian centuries (16th- 17th), as a sampling, with a help of a database system.

Ευχαριστίες

Με το πέρας της μεταπτυχιακής μου εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω από τα βάθη της καρδιάς μου μια σειρά από ανθρώπους που στάθηκαν πλάι μου όλο τούτο το διάστημα της προσπάθειάς μου:

- Πρώτ' απ' όλα, τους γονείς και την αδελφή μου, που ήταν πρόθυμοι αρωγοί και εμπυχωτές του αγώνα μου.
- Έπειτα, την τριμελή επιτροπή των καθηγητών του πανεπιστημίου Κρήτης, κ.κ. Δετοράκη, Παπαδάκη, Χούστη, που κατέβαλαν κι αυτοί όλες τους τις προσπάθειες στην επίλυση κάθε απορίας μου και στη χάραξη της κατευθυντήριας γραμμής, ούτως ώστε τούτη η εργασία να έρθει στο φως με τα λιγότερα το ανθρωπίνως δυνατό «ψεγάδια».
- Το προσωπικό της Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ηρακλείου, που μου παρείχε τη δυνατότητα να αναζητήσω και να λάβω το υλικό από το οποίο «εμπλουτίστηκε» το σύστημά μου.
- Τις γραμματείες του τμήματος Επιστήμης Υπολογιστών, Ρένα Καλαϊτζάκη και Μαρία Σταυρακάκη, που με βοήθησαν σε καίρια χρονικά σημεία.
- Και τέλος τους φίλους μου, Αλέκο Χελιδόνη και Νίκο Λουλάκη, για τις χρήσιμες συμβουλές τους κατά την κατασκευή του συστήματος της Βάσης Δεδομένων, Μιχάλη Παπαδάκη και Γιώργο Μωραΐτη για την υπομονή που είχαν να τους «βασανίζω» κάθε τρεις και λίγο με τα ...βήματα της εργασίας μου, από τότε που πρωτοξεκίνησα να την επεξεργάζομαι (Νοέμβριος 1999) μέχρι και σήμερα (Φεβρουάριος 2001).

Γεώργιος Η. Ορφανός
Φεβρουάριος 2001

Περιεχόμενα	
«Κορμός της εργασίας»:	
Σκοπός, μέσα και αποτελέσματα του συστήματος της παρούσας ΒΔ.	Σελίδες 1- 7
Τεχνικό πλάνο όπου βασίστηκε το σύστημα.	Σελίδες 7- 24
Βασικές οδηγίες χρήσεως του συστήματος.	Σελίδες 1- 9 ^α
Παραρτήματα:	
Οι εκκλησίες του Χάνδακα (σε μορφή δελτίου όσα στοιχεία καταχωρίστηκαν δοκιμαστικά στο σύστημα).	Σελίδες 1- 28β
Εκκλησίες και έλεγχοι (σε μορφή δελτίου όσα στοιχεία καταχωρίστηκαν δοκιμαστικά στο σύστημα).	Σελίδες 1- 17γ
Εκκλησίες που μετατρέπονται σε τούρκικα/ οθωμανικά τεμένη (σε μορφή δελτίου όσα στοιχεία καταχωρίστηκαν δοκιμαστικά στο σύστημα).	Σελίδες 1- 2δ
Εκκλησίες που ήταν ή ανήκαν σε μοναστήρια και πιθανή απεικόνιση κάθε εκκλησίας (σε μορφή δελτίου όσα στοιχεία καταχωρίστηκαν δοκιμαστικά στο σύστημα).	Σελίδες 1 – 25 ^ε
Τα έγγραφα της ΒΔ (σε μορφή δελτίου όσα στοιχεία καταχωρίστηκαν δοκιμαστικά στο σύστημα).	Σελίδες 1-26στ
Τα άλλα πρόσωπα της ΒΔ(σε μορφή δελτίου όσα στοιχεία καταχωρίστηκαν δοκιμαστικά στο σύστημα).	Σελίδες 1-2ζ
Οι νοτάριοι του συστήματος (σε μορφή δελτίου όσα στοιχεία καταχωρίστηκαν δοκιμαστικά στο σύστημα).	Σελίδες 1-2 ^η
Χάρτης του Werdmuller με το Χάνδακα του 1668.	Σελίδα θ

ΣΚΟΠΟΣ, ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

1. Προλεγόμενα

Η παρούσα προσπάθεια έχει αντικείμενο την ηλεκτρονική καταγραφή αρχειακών πληροφοριών για τις εκκλησίες του Χάνδακα κατά την περίοδο της ύστερης Ενετοκρατίας (16 – 17 αιώνες) και απευθύνεται σε μελετητές της συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου, φιλολόγους, ιστορικούς, αρχαιολόγους, ιστορικούς τέχνης, κοινωνιολόγους, αλλά και σε οποιονδήποτε θελήσει να ανατρέξει στο Χάνδακα κάποιας άλλης εποχής ή ενδιαφέρεται για την εκκλησιαστική ιστορία της ιστορικής πρωτεύουσας της Κρήτης. Το σύστημα θα πρέπει να δίνει στο χρήστη όλες τις δυνατές πληροφορίες, που είναι αναγκαίες για να γνωρίσει τις εκκλησίες του Χάνδακα κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας και την ιστορική τύχη τους στην μετέπειτα περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Πηγή των πληροφοριών είναι τα ιστορικά έγγραφα της Ενετοκρατίας (αρχείο του Δούκα και των νοταρίων της Κρήτης). Το πρωτογενές υλικό των πηγών τεκμηριώνεται με τη συναγωγή και καταγραφή («αξιοποίηση») της μέχρι τώρα γνωστής βιβλιογραφίας.

Στην προσπάθειά μας να «αποδελτιώσουμε» τις απαραίτητες για το σκοπό μας πληροφορίες, χρησιμοποιήσαμε τις ακόλουθες βασικές εννοιολογικές κατηγορίες ή οντότητες, που είναι: α) Έγγραφα (: τα γραφτά ντοκουμέντα μιας άλλης εποχής, που παρέχουν όλες τις μαρτυρίες που συλλέγουμε και καταγράφουμε) και β) Εκκλησίες (: τα κέντρα εκδήλωσης της θρησκευτικής πίστης των κατοίκων του Χάνδακα της Ενετοκρατίας).

2. Βασικές διαδικασίες – λειτουργίες του Συστήματος

Για να γνωρίσει κάποιος ποιες εκκλησίες υπήρχαν στη συγκεκριμένη εποχή στο Χάνδακα, πρώτ' απ' όλα πρέπει να ανατρέξει στα έγγραφα της περιόδου, που μας ενδιαφέρει (16^{ος} και 17^{ος} αιώνες).

Όσα στοιχεία μας δίνει ως πολύτιμη «μαρτυρία» το κάθε έγγραφο «αποδελτιώνονται» και καταγράφονται σ' ό,τι αφορά καθεμιά απ' όλες τις εκκλησίες. Είναι χρήσιμο να γνωρίζουμε ποιες εκκλησίες υπήρχαν στη Βενετοκρατούμενη Κρήτη (1212 – 1669) και πώς «επέδρασε» η κατοπινή ιστορία του τόπου επάνω σ' αυτές. Έτσι, η έρευνά μας παρουσιάζει για την εκκλησία, πέρα από τις οιασδήποτε φύσεως μαρτυρίες των εντός των δοσμένων χρονικών πλαισίων εγγράφων, στοιχεία κι από την κατοπινή του 17^{ου} αιώνα ιστορία της Κρήτης και της πόλης και βιβλιογραφία.

Επιπλέον, η παρουσία του νοταρίου μας επιτρέπει να δούμε το χρόνο δράσης και επιρροής του, ενώ γίνεται νύξη και στα άλλα πρόσωπα, για να δούμε ποια πρόσωπα πρωταγωνιστούν στην τοπική κοινωνία του Χάνδακα τον 16^ο και τον 17^ο αιώνα. Έτσι, βλέπουμε χρήσιμα στοιχεία για την κοινωνική ζωή ή τις οικονομικές «δοσοληψίες» μιας εποχής, καθώς και το ρόλο που έπαιζαν οι Ελληνορθόδοξοι στη Βενετοκρατούμενη Κρήτη.

3. Ενετοκρατία και Εκκλησία στην Κρήτη

Για την Ενετοκρατία στην Κρήτη και τις σχέσεις Ορθοδόξων και Λατίνων (Καθολικών) την περίοδο 1212 – 1669 έχουν γράψει αρκετοί επιφανείς επιστήμονες τις γνώμες τους.

Σ' ό,τι αφορά την περίοδο την οποία κληθήκαμε να εξετάσουμε, 16^{ος} και 17^{ος} αιώνας, έχουμε να επισημάνουμε ως αποτελέσματα της εργασίας μας και τα εξής:

Α. Στο Χάνδακα υπήρχαν επί Ενετοκρατίας 130 περίπου εκκλησίες. Από αυτές οι 113 (στον κατάλογο του Κομμητά, περί το 1600) ήταν ελληνορθόδοξες.

Β. Ελάχιστες απ' αυτές διατηρούνται έως σήμερα. Οι περισσότερες έχουν κατεδαφιστεί πια και έχουν δώσει σήμερα τη θέση τους σε ιδιωτικές κατοικίες ή σε καταστήματα.

Γ. Οι περισσότερες εκκλησίες, είτε ελληνορθόδοξες είτε ρωμαιοκαθολικές, μετετράπησαν από τους Οθωμανούς Τούρκους, μετά το 1669, σε ιερά τεμένη («τζαμιά») ή σε βαλανεία (: λουτρόνες) ή σε τεκέδες ή τους έδωσαν διάφορες χρήσεις, αλλάζοντας και το όνομά τους. Το νέο όνομα σχετίζεται με τον ιδιοκτήτη.

Δ. Πολλά απ' αυτά τα τουρκικά τεμένη ή χαμάμια, μετά την μικρασιατική καταστροφή του 1922 και την έλευση των προσφύγων στο Χάνδακα ή Κάντια ή Ηράκλειο όπως λέγεται πλέον, πουλήθηκαν ως «ανταλλάξιμα» και έγιναν οικόπεδα και χάθηκαν μια για πάντα, δίχως η Εκκλησία της Κρήτης να νοιαστεί να τ' ανακτήσει. Έτσι, ελάχιστοι είναι οι ναοί που συνεχίζουν, μετά από διάφορες επεμβάσεις που έγιναν σ' αυτούς από τους κρατικούς φορείς, να λειτουργούν και σήμερα ως ναοί, όχι, όμως, ως λατινικοί και ορθόδοξοι, αλλά μονάχα ως ορθόδοξοι (Άγιος Τίτος, Παναγία των Σταυροφόρων, Άγιος Μαθαίος κ.α.). Διατηρείται, αλλά είναι πλέον μουσείο και η Αγία Αικατερίνη των Σιναϊτών και ως πινακοθήκη ο Άγιος Μάρκος.

Ε. Για το ιδιοκτησιακό καθεστώς των εκκλησιών αντλούμε πληροφορίες από τα έγγραφα. Κι έτσι – όπως γράφηκε από τον αείμνηστο Στ. Σπανάκη – άλλες εκκλησίες ήταν ιδιωτικές και άλλες ανήκαν σε συντεχνίες επαγγελματιών.

Στ. «Επί Ενετών το Ηράκλειο, υπό το όνομα Κάντια, αποκτά την φήμη της «πρώτης μετά την πρώτη» πόλεως της Ενετικής Δημοκρατίας. Τα Τείχη και το Λιμάνι του με τα εκατέρωθεν φρούρια (από τα οποία σώζεται ακόμη το ένα, ο λεγόμενος Μεγάλος Κούλες) ήσαν από τα ωραιότερα και οχυρότερα της Μεσογείου (λαμπρή «μακέτα» της μεσαιωνικής μορφής της πόλεως, σε κλίμακα 1:500, που κατεσκευάσθη

από ειδικούς με αυστηρή προσήλωση στις πηγές, εκτίθεται σε ειδική αίθουσα του Ιστορικού Μουσείου Κρήτης), ενώ τα μοναδικά σε τέχνη και ισχύ τείχη του προκαλούν και σήμερα τον θαυμασμό. Προ των τειχών αυτών θα αναχαιτισθεί η Τουρκική λαίλαπα το 1645. Πράγματι οι Τούρκοι, αφού κυριεύσαν την υπόλοιπη Κρήτη, θα αγωνισθούν επί 24 ακόμη έτη για να καταλάβουν το Ηράκλειο. Και η κατάληψή του προσέλαβε τότε τέτοια σημασία, ώστε και μόνη η απλή μνεία των σχετικών ξένων εργασιών και βιβλίων να εκτείνεται σε πολυσέλιδο τεύχος!» ας δανειστούμε όσα είχε γράψει ο αείμνηστος Μενέλαος Παρλαμάς για το Ηράκλειο επί ενετοκρατίας, για να κατανοήσουμε και το κλίμα εκείνης της εποχής πριν τον τουρκικό ζυγό και το περιβάλλον στο οποίο οι Κρητικοί έπρεπε να ανέχονται και τον ενετικό, που και με τους ουνίτες τους «απειλούσε» μ' αφανισμό.

Ζ. Σχετικά τώρα με τα έγγραφα, ας σταθούμε περισσότερο σε τούτο, ότι αντλούμε πολύ χρήσιμες πληροφορίες και για τις εκκλησίες που υπήρχαν στο Χάνδακα όταν οι άνθρωποι της πόλης δεν προτιμούσαν να ορίζουν πού μένουν με ονόματα οδών, αλλά με τις ενορίες. Επίσης χρήσιμα στοιχεία αντλούμε από τα ίδια έγγραφα εάν περιγράφουν την εκκλησία (τέχνες), εάν μιλούν για την κοινωνία (ήθη κι έθιμα ως στοιχεία κοινωνικής ζωής, οικονομικά δεδομένα) κ.α.

Η. Από τα έγγραφα μπορούμε να δούμε και τα «δούναι – λαβείν» της κοινωνίας του Χάνδακα και να δούμε πόσο «ανθηρά» ήταν κάποια επαγγέλματα έναντι κάποιων άλλων.

Θ. Πληροφορίες που αφορούν συγγενικές ή επαγγελματικές ή κοινωνικές σχέσεις αντλούμε από τα έγγραφα και ταυτόχρονα βλέπουμε και τις θρησκευτικές «πεποιθήσεις» των ανθρώπων του Χάνδακα· επίσης, βλέπουμε και τα περιουσιακά στοιχεία των ναών ή γνωρίζουμε πολεοδομικά στοιχεία της πόλης (πόσα σπίτια ή καταστήματα υπήρχαν ανά ενορία).

4. Γενική Βιβλιογραφία

Ας δούμε ενδεικτική γενική βιβλιογραφία για την εκκλησία της Κρήτης κατά την ενετοκρατία, ενώ ανά εκκλησία και έγγραφο μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε κάποια επιπλέον εγχειρίδια:

- **Αλεξίου Στυλιανός**, "Το Κάστρο της Κρήτης και η ζωή του στον ΙΣΤ και ΙΖ αιώνα", Κρητικά Χρονικά ΙΘ (1965), σ.146-178.
- **Δετοράκης Θεοχάρης**, Ιστορία της Κρήτης, Αθήνα 1986.
- **Κρήτη: Ιστορία και Πολιτισμός**, Σύνδεσμος Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης, Κρήτη 1988.
- **Ξανθουδίδης Στέφανος**, Η Ενετοκρατία εν Κρήτη και οι κατά των Ενετών αγώνες των Κρητών, Αθήναι 1939. Χάνδαξ- Ηράκλειον, επιμέλεια και σχόλια του Στυλ. Αλεξίου, Ηράκλειο 1964 (α' έκδοση 1927).
- **Σπανάκης Στέργιος**, Μνημεία της Κρητικής Ιστορίας, τόμοι 1-6, Ηράκλειο, 1940 – 1969 . Κρήτη, τόμοι Α' και Β', Ηράκλειον. γ' έκδοση 1984.

Το Ηράκλειο και η πόλη του στο πέρασμα των αιώνων, Ηράκλειο 1990.

- **Σταρίδα Λιάνα**, "Η πόλη κάτω από την πόλη" διάλεξη που διοργάνωσε η Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών και δόθηκε στις 10-6-1998 στο δημοτικό κτίριο της οδού Ανδρόγεω. Η διάλεξη δημοσιεύτηκε σε τρεις συνέχειες στην εφημερίδα "Η ΠΑΤΡΙΣ" από τις 10 έως τις 12 Ιουνίου 1998.
- **Σταυρινίδης Νικόλαος**, Μεταφράσεις τουρκικών ιστορικών εγγράφων αφορώντων εις την ιστορία της Κρήτης, τόμοι 5, 1975-1985.

- **Gerola Giuseppe**, "Topografia delle chiese della cita di Candia", "Bessarione" 34 (1918).

«Βενετικά Μνημεία της Κρήτης (Εκκλησίες)», μετάφραση Στέργιος Σπανάκης, εκδοτική φροντίδα "Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη", Σύνδεσμος Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης , Κρήτη, 1993.

«Monumenti Veneti nell' isola de Creta, vol.I-IV», Venezia 1905, 1932.

"Τοπογραφικός κατάλογος των τοιχογραφημένων εκκλησιών της Κρήτης", μετάφραση, προλογικό σημείωμα:: Κ. Ε. Λασιθιωτάκη. Ηράκλειο, ΕΚΙΜ, 1961.

- **«Χριστιανική Κρήτη» (τόμοι Α' – Β', 1912 – '13)**
- **«Μορφωτικά Στοιχεία πόλεως Ηρακλείου Κρήτης»** τόμος Α', Ηράκλειο Κρήτης 1960, επιμέλεια Κ. Ι. Πετρίτη.
- **Παπαδάκη, Ασπασία.** «Θρησκευτικές και κοσμικές τελετές στη βενετοκρατούμενη Κρήτη», Ρέθυμνο, Νέα Χριστιανική Κρήτη, 1995.
- **«Το Ηράκλειο και ο νομός του»**, έκδοση νομαρχίας Ηρακλείου, Ηράκλειο 1971.
- **Z. N. Τσιρπανλής**, "Κατάστιχο Εκκλησιών και Μοναστηριών του Κοινού (1248 - 1548), Ιωάννινα 1985.
- **M. I. Μανούσακας**, "Βενετικά έγγραφα αναφερόμενα εις την Εκκλησιαστική ιστορία Της Κρήτης του 14ου - 16ου αιώνας (Πρωτοπαπάδες και Πρωτοψάλται Κρήτης)", ΙΕ τόμος (1960-1) του ΔΙΕΕ, σσ. 149 -233
- **«Θεολογία»**, τόμος 3^{ος}, 1925, άρθρο του αρχιμ. Χρυσοστόμου Αγγελιδάκη, «Η Κατάσταση της Εκκλησίας της Κρήτης επί Ενετοκρατίας», σ. 330 – 344 (στο δ' τεύχος) και 21 – 41 (στο ε') .

- «Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια», Τόμος Ζ', σ. 967 – 979, ανάτυπο άρθρου του Ν. Β. Τωμαδάκη («Σύντομος Ιστορία της Εκκλησίας της Κρήτης»).

ΤΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΛΑΝΟ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΒΑΣΙΣΤΗΚΕ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το σύστημα θα πρέπει να δίνει στο χρήστη όλες τις δυνατές πληροφορίες, που είναι αναγκαίες για να γνωρίσει τις εκκλησίες του Χάνδακα κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας και την ιστορική τύχη τους στην μετέπειτα περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Πηγή των πληροφοριών είναι τα ιστορικά έγγραφα της Ενετοκρατίας (αρχείο του Δούκα και των νοταρίων της Κρήτης). Το πρωτογενές υλικό των πηγών τεκμηριώνεται με τη συναγωγή και καταγραφή («αξιοποίηση») της μέχρι τώρα γνωστής βιβλιογραφίας.

Οι παρεχόμενες πληροφορίες θα οργανωθούν σε σχέση με τις βασικές κατηγορίες, οι οποίες θα αναλυθούν παρακάτω.

Τεχνική Ανάλυση του συστήματος

Πριν προχωρήσουμε θα θέλαμε να παρουσιάσουμε το περιβάλλον υλοποίησης του πληροφοριακού συστήματος, το οποίο προτιθέμεθα να λειτουργήσουμε. Είναι το πρόγραμμα σχεσιακών βάσεων δεδομένων Microsoft Access 97 από το MS Office 97 των Windows 98, σε ελληνική version, στο οποίο πράγματι το πρόγραμμά μας ανταποκρίθηκε στους σκοπούς για το οποίο το κατασκευάσαμε και εφάρμοσε χωρίς πρόβλημα τις λειτουργίες που του δίνουν τη σημασία που πρέπει ως μηχανή αναζήτησης των καταχωρημένων πληροφοριών γύρω από τους ναούς του Χάνδακα του 16^{ου} και του 17^{ου} αιώνα.

Το σύστημα πρέπει να έχει δυνατότητες αποθήκευσης σημαντικού όγκου πληροφοριών. Ίσως κάποια στιγμή να εμπλουτιστεί με φωτογραφίες μεγάλης ανάλυσης, σχέδια, τοπογραφικά κ.α.. Συνίσταται η εγκατάστασή του σ' ένα σύγχρονο υπολογιστή (H/Y) και για την εγκατάσταση και ομαλή λειτουργία της βάσης απαιτούνται τουλάχιστον 120 MB ελεύθερα στο σκληρό δίσκο του υπολογιστή, 64 MB μνήμη τυχαίας προσπέλασης (RAM), κάρτα γραφικών με 8 MB μνήμη και λογικά κάποιος σύγχρονος, καινούριος και γρήγορος επεξεργαστής.

Πληροφορίες και Εννοιολογικές κατηγορίες

Στην προσπάθειά μας να «αποδελτιώσουμε» τις απαραίτητες για το σκοπό μας πληροφορίες, χρησιμοποιήσαμε τις ακόλουθες βασικές εννοιολογικές κατηγορίες ή οντότητες, που είναι:

- α) Έγγραφα (: τα γραφτά ντοκουμέντα μιας άλλης εποχής, που παρέχουν όλες τις μαρτυρίες που συλλέγουμε και καταγράφουμε) και
- β) Εκκλησίες (: τα κέντρα εκδήλωσης της θρησκευτικής πίστης των κατοίκων του Χάνδακα της Ενετοκρατίας).

Τα βασικά στοιχεία του Συστήματος

Για να γνωρίσει κάποιος ποιες εκκλησίες υπήρχαν στη συγκεκριμένη εποχή στο Χάνδακα, πρώτ' απ' όλα πρέπει να ανατρέξει στα έγγραφα της περιόδου, που μας ενδιαφέρει (16^{ος} και 17^{ος} αιώνες). Τα έγγραφα

αυτά παρέχουν πληροφορίες που αφορούν το όνομα και τη θέση της εκκλησίας, ενίοτε το δόγμα της και συχνά μαρτυρίες για την κοινωνική ζωή εκείνων των χρόνων γενικότερα ή ειδικότερα στοιχεία για εικόνες ή την αρχιτεκτονική ενός ναού, αλλά και πληροφορίες για την πνευματική ζωή (αναφορές σε βιβλία ή στην ύπαρξη σε μονές και ναούς βιβλιοθηκών) και χρήσιμα στοιχεία για την περιουσιακή κατάσταση του ναού.

Αυτά τα στοιχεία, που μας δίνει ως πολύτιμη «μαρτυρία», το έγγραφο «αποδελτιώνουμε» και καταγράφουμε σ' ό,τι αφορά καθεμιά απ' όλες τις εκκλησίες. Είναι σημαντικό να ξέρουμε ποιες εκκλησίες υπήρχαν, τι δόγματος ήταν, για να κατανοήσουμε – μέσα κι από άλλη μία «οπτική γωνία» – τις σχέσεις Ελλήνων (Ορθοδόξων) και Βενετών (Καθολικών) στη Βενετοκρατούμενη Κρήτη (1212 – 1669). Γι' αυτό το λόγο «εμπλουτίζουμε» την εκκλησία με στοιχεία από κατοπινή των εγγράφων ιστορία ή βιβλιογραφία (δηλ. εάν διατηρείται μέχρι σήμερα ή όχι, η παρούσα της κατάσταση, εάν έγινε τούρκικο τέμενος και μετονομάστηκε, λοιπά ιστορικά στοιχεία – βιβλιογραφία).

Τέλος, η παρουσία του νοταρίου μας επιτρέπει να δούμε πόσα έγγραφα συνέγραψε το εν λόγω πρόσωπο και πότε, ενώ γίνεται νύξη και στα άλλα πρόσωπα, για να δούμε ποια πρόσωπα σχετίζονται με τη συγκεκριμένη εκκλησία, υπό ποια ιδιότητα (: επάγγελμα), με τι ρόλο στο έγγραφο (: συμβαλλόμενος ή μάρτυς ή άλλο) και σε ποιο χρόνο. Έτσι, βλέπουμε χρήσιμα στοιχεία για την κοινωνική ζωή ή τις λοιπές «δοσοληψίες» μιας εποχής, καθώς και το ρόλο που έπαιζαν οι Έλληνες (ιερείς ή λαϊκοί) στο Βενετοκρατούμενο Χάνδακα.

Πίνακες Τεκμηρίωσης (Καταγραφής) Δεδομένων και σχέσεις μεταξύ των Πινάκων αυτών

Ο πρώτος πίνακας που θα χρησιμοποιήσουμε στην κατασκευή της βάσης δεδομένων αφορά τις Εκκλησίες και συγκεκριμένα μας παρέχει τη δυνατότητα να καταγράφουμε πληροφορίες στα ακόλουθα σημεία – στοιχεία: κωδικός αριθμός εκκλησίας, εκκλησία, θέση, παρούσα κατάσταση, διατηρείται, βιβλιογραφία, ιστορικά – συμπληρωματικά στοιχεία, δόγμα, έλεγχος, εάν ήταν ή ανήκε σε μοναστήρι και τέλος δίδεται η ευκαιρία στο χρήστη να ιδεί εάν υπάρχει φωτογραφία μίας εκκλησίας.

Ο δεύτερος πίνακας σχετίζεται με τα έγγραφα και μας δίδεται η δυνατότητα να γράψουμε πληροφορίες που τα αφορούν και αναφέρονται – πέρα από χρήσιμες βιβλιογραφικές παραπομπές – στα εξής στοιχεία τους: κωδικός αριθμός εγγράφου, αριθμός εγγράφου, γλώσσα, θέμα, σύντομη περίληψη, αρχείο στο οποίο ανήκουν, νοτάριο που τα συνέγραψε, εάν είναι δημοσιευμένο ή όχι και από ποιον, εάν παρέχει μαρτυρίες για κοινωνική ζωή ή τέχνες (εικονογραφία, αρχιτεκτονική, τοιχογραφίες ή ό,τι άλλο σχετίζεται μ' αυτές), εάν παρέχουν αναφορές σε βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών και χρονολογία συγγραφής.

Ο τρίτος πίνακας αφορά τους νοταρίους και καταγράφουμε γι' αυτούς τον κωδικό αριθμό νοταρίου, το ονοματεπώνυμο και την εθνικότητά τους, μα και βιβλιογραφικό οδηγό για τον καθένα τους· για τον τέταρτο πίνακα, που αφορά τα άλλα πρόσωπα, δίνουμε τον κωδικό τους αριθμό, το ονοματεπώνυμό τους, την ιδιότητα (: επάγγελμα) και το ρόλο που έχουν μέσα στο έγγραφο (: μάρτυρες ή συμβαλλόμενοι ή άλλο).

Επειδή σε περισσότερα του ενός έγγραφα, που θα καταχωρισθούν στη βάση δεδομένων που επιχειρούμε να φτιάξουμε, ενδέχεται να

συναντήσουμε την ίδια εκκλησία και καθώς σ' ένα έγγραφο μπορεί να βρούμε στοιχεία για περισσότερες της μίας εκκλησίες, «χρησιμοποιούμε» έναν ακόμη πίνακα, τον «αναφέρονται», ο οποίος λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος μεταξύ των «Εγγράφων» και των «Εκκλησιών».

Ο πίνακας των «άλλων προσώπων» περιλαμβάνει τον κωδικό αριθμό του ανθρώπου αυτού στη βάση μας, το ονοματεπώνυμό του («πρόσωπο»), την (επαγγελματική του) ιδιότητα και το ρόλο που παίζει στα έγγραφα (μάρτυς – συμβαλλόμενο – ό,τι άλλο).

Καθώς, επίσης, υπάρχει το ενδεχόμενο ένα από τα άλλα πρόσωπα να συμμετέχει (ως μάρτυς ή συμβαλλόμενος ή άλλο) σε πολλά έγγραφα κι όχι μόνο σ' ένα και επειδή κάθε έγγραφο έχει πολλά άλλα πρόσωπα κι όχι μονάχα ένα, «μεταχειριστήκαμε» και έναν ακόμη πίνακα, τον «δευτερεύοντα πρόσωπα», που συνδέει τα «άλλα πρόσωπα» με τα «έγγραφα».

Ωφέλιμα στοιχεία, τα οποία δίνουν λεπτομέρειες για τις μαρτυρίες περί κοινωνικής ζωής και για τις τέχνες, αλλά και για βιβλία και βιβλιοθήκες δίνουν οι φερώνυμοι πίνακες. Ο μεν πίνακας «μαρτυρίες για κοινωνική ζωή» μας δίνει διεξοδικά στοιχεία για τα στοιχεία της κοινωνικής ζωής που τυχόν περιλαμβάνει ένα έγγραφο και ο μεν πίνακας «Μαρτυρίες για τέχνες» μας παρέχει αναλυτικότερα τι στοιχεία παρέχει στους αναγνώστες το κάθε έγγραφο σ' ό,τι αφορά τις εικόνες, την αρχιτεκτονική και την τοιχογραφία της συγκεκριμένης εκκλησίας, με την οποία συσχετίζεται το κάθε έγγραφο. Σ' ό,τι αφορά την αναφορά σε βιβλία ή στην ύπαρξη βιβλιοθηκών σε εκκλησίες και μοναστήρια, η οποία (αναφορά) απαντιέται σε έγγραφο ή έγγραφα, βλέπουμε τις πληροφορίες αυτές στον πίνακα «αναφορά σε βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών».

Οι πίνακες «μαρτυρίες για κοινωνική ζωή» και «μαρτυρίες για τέχνες», «αναφορά σε βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών» παρέχουν πληροφορίες που σχετίζονται με έγγραφα και παρουσιάζουν αναλυτικότερα στοιχεία για τις μαρτυρίες σχετικά με την κοινωνική ζωή και τις τέχνες (αρχιτεκτονική – τοιχογραφίες – εικόνες – ό,τι άλλο μίας εκκλησίας), αλλά και για βιβλία/ βιβλιοθήκες αντίστοιχα, που παρέχουν αυτά. Καθένας από τους παραπάνω πίνακες έχει την ακόλουθη «δομή», δηλαδή καταγράφονται στον «μαρτυρίες για κοινωνική ζωή» τον κωδικό αριθμό της μαρτυρίας, τις μαρτυρίες και τον κωδικό ή αριθμό του εγγράφου στο οποίο αναφέρονται όλα τούτα. Στο «μαρτυρίες για τέχνες», τον κωδικό αριθμό της μαρτυρίας, τις μαρτυρίες ανά κατηγορία (εικονογραφίας, αρχιτεκτονικής, τοιχογραφιών ή άλλες) και τον κωδικό ή αριθμό του εγγράφου με το οποίο σχετίζεται η καταγραφή αυτή· και στην «αναφορά σε βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών» σημειώνουμε τον κωδικό αριθμό της αναφοράς, τις αναφορές σε βιβλία ή στην ύπαρξη βιβλιοθηκών σε ναούς και μονές και τον κωδικό ή αριθμό του εγγράφου με το οποίο σχετίζεται η αναφορά αυτή.

Και η σχέση του κάθε πίνακα από αυτούς που μόλις αναφέραμε με τον πίνακα των εγγράφων μέσα στην υπό κατασκευή βάση δεδομένων είναι ότι ένα έγγραφο σχετίζεται με καμία ή μία μόνο «δέσμη», ας την ονομάσουμε έτσι αυθαίρετα, μαρτυριών για τέχνες, με καμία ή μία μόνο «δέσμη» μαρτυριών για κοινωνική ζωή και με καμία ή μία μόνο «δέσμη» αναφορών σε βιβλία και σε ύπαρξη βιβλιοθηκών.

Επιπλέον, χρήσιμοι πίνακες στην παρούσα βάση δεδομένων σ' ό,τι αφορά τη μελέτη των εκκλησιών λόγω των πληροφοριών που μας δίνουν είναι και εκείνος που αφορά τα «Τούρκικα τεμένη», αλλά κι

αυτός που σχετίζεται με το «Δόγμα» και – τέλος – ο πίνακας των «Ελέγχων». Ο μεν πρώτος μας δίνει τον κωδικό αριθμό, το όνομα του τουρκικού τεμένους και την εκκλησία, στην οποία αυτό αντιστοιχεί, καθώς για κάθε εκκλησία αντιστοιχεί ένα τουρκικό τέμενος· ο δεύτερος πίνακας μας πληροφορεί για τον κωδικό αριθμό του δόγματος και το όνομα του δόγματος, στο οποίο μπορεί ν' ανήκει μία απ' τις καταγραμμένες εκκλησίες, ενώ οι «Έλεγχοι» μας δίνουν τον κωδικό αριθμό κάθε Ελέγχου και τα ονόματα των επτά «Ελέγχων» όπου θα πρέπει να αναζητήσουμε «ελεγχόμενη (: υπάρχει ή όχι στους καταλόγους των εκκλησιών του βενετοκρατούμενου Χάνδακα και με τι όνομα;)» την κάθε εκκλησία.

Να σημειωθεί ότι όπου – παραπάνω – αναγράφεται «κωδικός αριθμός (εκκλησίας, εγγράφου, νοταρίου, δόγματος, τεμένους, άλλου προσώπου, ελέγχου)» εννοείται ο αύξων αριθμός που τους δόθηκε με την καταχώρισή τους στην παρούσα βάση δεδομένων.

Για διευκόλυνση των χρηστών της βάσης μας στην αναζήτηση των εκκλησιών προσέθεσα ακόμη δύο πίνακες: τον «λέξεις – κλειδιά» και τον «εκκλησίες κατ' αλφαβητική σειρά». Στο μεν πίνακα «λέξεις – κλειδιά» καταγράφω τον κωδικό αριθμό της λέξης – κλειδιού και το όνομα ή τον κωδικό της εκκλησίας την οποία μπορώ να αναζητήσω με το συγκεκριμένο «κλειδί», που επίσης αναφέρεται. Καθεμιά εκκλησία μπορεί να σχετίζεται με περισσότερες της μίας «λέξεις – κλειδιά», ενώ σ' ό,τι αφορά τις «εκκλησίες κατ' αλφαβητική σειρά» (όπου παραθέτουμε τον κωδικό αριθμό της σχέσης εκκλησίας – γράμματος της ελληνικής αλφαβήτου και το όνομα ή τον κωδικό της εκκλησίας την οποία μπορώ να αναζητήσω με συγκεκριμένο «αρχικό γράμμα», που καταγράφω) ένα αρχικό γράμμα μπορεί να συσχετίζεται με περισσότερους του ενός ναούς.

Ας σταθούμε στο σημείο αυτό λίγο ξανά στις σχέσεις, που θα συνδέουν τα πληροφοριακά μας στοιχεία μεταξύ τους στην παρούσα βάση δεδομένων: μία εκκλησία μπορεί να καταγράφεται σε πολλά έγγραφα και πολλές εκκλησίες ίσως να αναγράφονται σε ένα έγγραφο· μία εκκλησία ανήκει σ' ένα δόγμα, αλλά ένα δόγμα έχει πολλές εκκλησίες· μία, επίσης, εκκλησία έχει μόνο μία «λίστα ελέγχων» και κάθε τέτοια «λίστα» επισυνάπτεται σε μία και μόνο εκκλησία· κάθε έγγραφο έχει συνταχτεί από ένα μόνο νοτάριο, αλλά κάθε νοτάριος μπορεί να έχει συντάξει πολλά έγγραφα· τέλος, κάθε έγγραφο έχει περισσότερα του ενός άλλα πρόσωπα, αλλά και καθένα από τα άλλα πρόσωπα μπορεί να συμμετέχει σε πολλά έγγραφα.

Τα στοιχεία – πεδία κάθε πίνακα:

Στενότερη «προσέγγιση»

Για να δούμε, όμως, λίγο πιο προσεχτικά τα στοιχεία κάθε πίνακα της βάσης δεδομένων, παρουσιάζοντας το Όνομα κάθε πεδίου, το Λογικό του Ορισμό, τον Τύπο των Δεδομένων που θα καταχωρούμε σ' αυτό, Παράδειγμα, Σχόλια και Συσχετιζόμενα Πεδία, ώστε να γίνει αντιληπτή η σχέση που συνδέει διαφορετικούς πίνακες ή και πεδία του ίδιου πίνακα.

1. «Εκκλησίες»

Όνομα	Κωδικός αριθμός εκκλησίας.
Λογικός Ορισμός	Ο αύξων αριθμός της εκκλησίας όταν καταχωρείται μέσα στο σύστημα.
Τύπος	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται

Δεδομένων	διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Εκκλησία, θέση, δόγμα, διατηρείται, παρούσα κατάσταση, έλεγχος, μοναστήρι, απεικόνιση ναού, ιστορικά/ συμπληρωματικά στοιχεία.
Σχόλια	

Όνομα	Εκκλησία
Λογικός Ορισμός	Το όνομα της εκκλησίας όπως συναντιέται στα έγγραφα
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο (επιτρέπεται διπλότυπα)
Παράδειγμα	«Κυρία του Φόρου»
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός εκκλησίας, θέση, δόγμα, διατηρείται, παρούσα κατάσταση, έλεγχος, μοναστήρι, απεικόνιση ναού, ιστορικά/ συμπληρωματικά στοιχεία.
Σχόλια	

Όνομα	Θέση
Λογικός Ορισμός	Σε ποια συνοικία της πόλης βρισκόταν η εκκλησία αυτή.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	«Ξώπορτο»
Συσχετιζόμενα πεδία	Εκκλησία, Διατηρείται, παρούσα κατάσταση, απεικόνιση ναού.
Σχόλια	Παρατίθεται το όνομα της συνοικίας όπως αναφέρεται στα έγγραφα, αλλιώς το σημερινό της όνομα.

Όνομα	Διατηρείται
Λογικός Ορισμός	Η εκκλησία αυτή διατηρείται ή όχι μέχρι σήμερα.
Τύπος Δεδομένων	Ναι ή Όχι.
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Εκκλησία, Παρούσα κατάσταση, θέση, απεικόνιση ναού.
Σχόλια	

Όνομα	Παρούσα κατάσταση.
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται η σημερινή κατάσταση της εκκλησίας.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Διατηρείται, θέση, απεικόνιση ναού.
Σχόλια	Συμπληρώνεται μόνο εάν γνωρίζουμε την παρούσα κατάσταση.

Όνομα	Βιβλιογραφία.
--------------	----------------------

Λογικός Ορισμός	Αναφέρονται τα βιβλία στα οποία ανατρέξαμε για να βρούμε στοιχεία για την εκκλησία αυτή.
Τύπος Δεδομένων	Υπόμνημα.
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Εκκλησία, Ιστορικά – συμπληρωματικά στοιχεία.
Σχόλια	

Όνομα	Ιστορικά – συμπληρωματικά στοιχεία.
Λογικός Ορισμός	Βοηθητικά στοιχεία που διευκολύνουν τη γνώση της ιστορίας της εκκλησίας.
Τύπος Δεδομένων	Υπόμνημα.
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Βιβλιογραφία, εκκλησία, απεικόνιση ναού.
Σχόλια	

Όνομα	Δόγμα
Λογικός Ορισμός	Σε ποιο θρησκευτικό δόγμα (Ορθόδοξη, Καθολική, μικτό) ανήκει κάθε εκκλησία.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	«Ορθόδοξη»
Συσχετιζόμενα πεδία	Εκκλησία, Έλεγχος, μοναστήρι.
Σχόλια	

Όνομα	Έλεγχος
Λογικός Ορισμός	Αναζήτηση της εκκλησίας στους καταλόγους των εκκλησιών του βενετοκρατούμενου Χάνδακα
Τύπος Δεδομένων	Αριθμός.
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Εκκλησία, δόγμα, μοναστήρι.
Σχόλια	

Όνομα	Μοναστήρι
Λογικός Ορισμός	Η παρούσα εκκλησία ήταν, ανήκε σε μοναστηριακό συγκρότημα ή όχι;
Τύπος Δεδομένων	Ναι ή Όχι.
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Εκκλησία, δόγμα, έλεγχος.
Σχόλια	

Όνομα	Απεικόνιση ναού
Λογικός Ορισμός	Εικόνα ή φωτογραφία της εκκλησίας σύγχρονη των εγγράφων ή σημερινή.

Τύπος Δεδομένων	Αντικείμενο ΟΛΕ (έγγραφο εικόνας)
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Εκκλησία, θέση, διατηρείται, παρούσα κατάσταση, ιστορικά/ συμπληρωματικά στοιχεία.
Σχόλια	

2. «Έγγραφο»

Όνομα	Κωδικός αριθμός εγγράφου.
Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός του εγγράφου κατά την καταχώριση στην παρούσα βάση.
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Έγγραφο, Δημοσιευμένο, Ποιος το δημοσίευσε, Γλώσσα, Θέμα, Αρχείο, Χρονολογία, Σύντομη περίληψη, Κωδικός αριθμός νοταρίου, Μαρτυρίες για τέχνες, μαρτυρίες για κοινωνική ζωή, αναφορά σε βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών, βιβλιογραφικές παραπομπές.
Σχόλια	

Όνομα	Έγγραφο.
Λογικός Ορισμός	Ο αριθμός που έχει το έγγραφο στο σύνολο των εγγράφων του νοταρίου ή του αρχείου όπου ανήκει.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Δημοσιευμένο, Ποιος το δημοσίευσε, Γλώσσα, Θέμα, Αρχείο, Χρονολογία, Σύντομη περίληψη, Κωδικός αριθμός νοταρίου, Μαρτυρίες για τέχνες, μαρτυρίες για κοινωνική ζωή, αναφορά σε βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών, Βιβλιογραφικές παραπομπές.
Σχόλια	

Όνομα	Δημοσιευμένο.
Λογικός Ορισμός	Δίδεται η πληροφορία εάν είναι δημοσιευμένο το έγγραφο, που εξετάζουμε, ή όχι.
Τύπος Δεδομένων	Ναι ή Όχι.
Παράδειγμα	«Ναι»
Συσχετιζόμενα πεδία	Έγγραφο, Αρχείο, Γλώσσα, Θέμα, Χρονολογία, Σύντομη περίληψη, Βιβλιογραφικές παραπομπές.
Σχόλια	

Όνομα	Ποιος το δημοσίευσε;
Λογικός Ορισμός	Το όνομα του επιστήμονα που πρωτοδημοσίευσε το έγγραφο.

Τύπος Δεδομένων	Κείμενο
Παράδειγμα	«Θεοχάρης Δετοράκης».
Συσχετιζόμενα πεδία	Έγγραφο, Αρχείο, Δημοσιευμένο, Βιβλιογραφικές παραπομπές.
Σχόλια	

Όνομα	Χρονολογία.
Λογικός Ορισμός	Η ημερομηνία, κατά την οποία συντάχτηκε το έγγραφο.
Τύπος Δεδομένων	Ημερομηνία/ Ώρα.
Παράδειγμα	«2/12/1553».
Συσχετιζόμενα πεδία	Έγγραφο, Αρχείο, Δημοσιευμένο, Κωδικός αριθμός νοταρίου.
Σχόλια	

Όνομα	Κωδικός αριθμός νοταρίου.
Λογικός Ορισμός	Ποιος είναι ο νοτάριος που συνέταξε το παρόν έγγραφο;
Τύπος Δεδομένων	Αριθμός.
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Έγγραφο, Αρχείο, Βιβλιογραφικές παραπομπές.
Σχόλια	

Όνομα	Γλώσσα
Λογικός Ορισμός	Σε τι γλώσσα έχει γραφεί το συγκεκριμένο έγγραφο;
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	«Ελληνικά»
Συσχετιζόμενα πεδία	Δημοσιευμένο, Ποιος το δημοσίευσε, Θέμα, Αρχείο, Χρονολογία, Σύντομη περίληψη, Κωδικός αριθμός νοταρίου, έγγραφο.
Σχόλια	

Όνομα	Θέμα.
Λογικός Ορισμός	Ποιο είναι το θέμα του συγκεκριμένου εγγράφου;
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	«Υπενουκίαση σπιτιών».
Συσχετιζόμενα πεδία	Έγγραφο, Σύντομη περίληψη.
Σχόλια	

Όνομα	Σύντομη περίληψη.
Λογικός Ορισμός	Δίδεται με λίγα λόγια το περιεχόμενο του εγγράφου.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.

Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Έγγραφο, Θέμα.
Σχόλια	

Όνομα	Μαρτυρίες για κοινωνική ζωή.
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται εάν το παρόν έγγραφο παρέχει πληροφορίες για την κοινωνική ζωή.
Τύπος Δεδομένων	Ναι ή Όχι.
Παράδειγμα	«Ναι»
Συσχετιζόμενα πεδία	Μαρτυρίες για τέχνες, αναφορές σε βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών.
Σχόλια	Συμπληρώνεται μόνο εάν γνωρίζουμε.

Όνομα	Μαρτυρίες για τέχνες.
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται εάν το παρόν έγγραφο παρέχει πληροφορίες για τέχνες (εικονογραφία, αρχιτεκτονική, τοιχογραφίες, άλλο) σε εκκλησίες.
Τύπος Δεδομένων	Ναι ή Όχι.
Παράδειγμα	«Ναι»
Συσχετιζόμενα πεδία	Μαρτυρίες για κοινωνική ζωή, αναφορά σε βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών.
Σχόλια	Συμπληρώνεται μόνο εάν γνωρίζουμε.

Όνομα	Αναφορά σε βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών.
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται εάν το παρόν έγγραφο παρέχει πληροφορίες για βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών.
Τύπος Δεδομένων	Ναι ή Όχι.
Παράδειγμα	«Ναι»
Συσχετιζόμενα πεδία	Μαρτυρίες για τέχνες, μαρτυρίες για κοινωνική ζωή.
Σχόλια	Συμπληρώνεται μόνο εάν γνωρίζουμε.

Όνομα	Αρχείο
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται το Αρχείο στο οποίο εντάσσεται το κάθε έγγραφο
Τύπος Δεδομένων	Υπόμνημα
Παράδειγμα	«Archivio di Stato di Venezia - Notai di Candia (Michele Mara)»
Συσχετιζόμενα πεδία	Έγγραφο, Δημοσιευμένο, Ποιος το δημοσίευσε, Βιβλιογραφικές παραπομπές, Θέμα, Γλώσσα, Χρονολογία, Σύντομη περίληψη, Κωδικός αριθμός νοταρίου.
Σχόλια	

Όνομα	Βιβλιογραφικές παραπομπές
Λογικός Ορισμός	Αναφέρονται τα βιβλία όπου αναφέρεται το κάθε έγγραφο

Τύπος Δεδομένων	Υπόμνημα
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Έγγραφο, Αρχείο, Δημοσιευμένο, Ποιος το δημοσίευσε, Θέμα, Γλώσσα, Χρονολογία, Σύντομη περίληψη, Κωδικός αριθμός νοταρίου.
Σχόλια	

3. «Νοτάριοι»

Όνομα	Κωδικός αριθμός νοταρίου.
Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός του νοταρίου κατά την καταχώρισή του στο παρόν σύστημα
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Νοτάριοι, Εθνικότητα, βιβλιογραφικός οδηγός.
Σχόλια	

Όνομα	Νοτάριοι
Λογικός Ορισμός	Δίδεται το ονοματεπώνυμο του νοταρίου.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	«Μαράς Μιχαήλ»
Συσχετιζόμενα πεδία	Εθνικότητα, βιβλιογραφικός οδηγός.
Σχόλια	

Όνομα	Εθνικότητα
Λογικός Ορισμός	Δίδεται η εθνικότητα του νοταρίου
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	«Κρητικός»
Συσχετιζόμενα πεδία	Νοτάριοι, βιβλιογραφικός οδηγός.
Σχόλια	

Όνομα	Βιβλιογραφικός οδηγός
Λογικός Ορισμός	Δίδεται η βιβλιογραφία η σχετική με τον παρόντα νοτάριο.
Τύπος Δεδομένων	Υπόμνημα.
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Νοτάριοι.
Σχόλια	

4. «Μαρτυρίες για κοινωνική ζωή»

Όνομα	Κωδικός αριθμός για μαρτυρίες για κοινωνική ζωή.
--------------	---

Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός των μαρτυριών για κοινωνική ζωή που αντλούμε από έγγραφα κατά την καταχώρισή τους (των μαρτυριών) στο παρόν σύστημα
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Μαρτυρίες για κοινωνική ζωή, κωδικός αριθμός εγγράφου.
Σχόλια	

Όνομα	Μαρτυρίες για κοινωνική ζωή.
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται εάν το παρόν έγγραφο παρέχει πληροφορίες για κοινωνική ζωή και ποιες είναι αυτές.
Τύπος Δεδομένων	Υπόμνημα
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός εγγράφου
Σχόλια	

Όνομα	Κωδικός αριθμός εγγράφου
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται σε ποιο έγγραφο βρήκαμε τις μαρτυρίες αυτές.
Τύπος Δεδομένων	Αριθμός
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Μαρτυρίες για κοινωνική ζωή.
Σχόλια	

5. «Μαρτυρίες για τέχνες»

Όνομα	Κωδικός αριθμός για μαρτυρίες για τέχνες.
Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός των μαρτυριών για τέχνες που αντλούμε από έγγραφα κατά την καταχώρισή τους (των μαρτυριών) στο παρόν σύστημα
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Μαρτυρίες εικονογραφίας, μαρτυρίες αρχιτεκτονικής, μαρτυρίες τοιχογραφιών, μαρτυρίες για ό,τι άλλο, κωδικός αριθμός εγγράφου.
Σχόλια	

Όνομα	Μαρτυρίες εικονογραφίας.
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται εάν το παρόν έγγραφο παρέχει πληροφορίες για εικονογραφία και ποιες είναι αυτές.
Τύπος Δεδομένων	Υπόμνημα
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα	Μαρτυρίες αρχιτεκτονικής, μαρτυρίες

πεδία	τοιχογραφιών, μαρτυρίες για ό,τι άλλο, κωδικός αριθμός εγγράφου.
Σχόλια	

Όνομα	Μαρτυρίες αρχιτεκτονικής
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται εάν το παρόν έγγραφο παρέχει πληροφορίες για αρχιτεκτονική και ποιες είναι αυτές.
Τύπος Δεδομένων	Υπόμνημα
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Μαρτυρίες εικονογραφίας, μαρτυρίες τοιχογραφιών, μαρτυρίες για ό,τι άλλο, κωδικός αριθμός εγγράφου.
Σχόλια	

Όνομα	Μαρτυρίες τοιχογραφιών.
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται εάν το παρόν έγγραφο παρέχει πληροφορίες για τοιχογραφίες των ναών και ποιες είναι αυτές.
Τύπος Δεδομένων	Υπόμνημα
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Μαρτυρίες εικονογραφίας, μαρτυρίες αρχιτεκτονικής, μαρτυρίες για ό,τι άλλο, κωδικός αριθμός εγγράφου.
Σχόλια	

Όνομα	Μαρτυρίες για ό,τι άλλο.
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται εάν το παρόν έγγραφο παρέχει πληροφορίες για ό,τι άλλο σχετίζεται με την τέχνη στους αναφερόμενους στο έγγραφο ναούς και ποιες είναι αυτές.
Τύπος Δεδομένων	Υπόμνημα
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Μαρτυρίες εικονογραφίας, μαρτυρίες αρχιτεκτονικής, μαρτυρίες τοιχογραφιών, κωδικός αριθμός εγγράφου.
Σχόλια	

Όνομα	Κωδικός αριθμός εγγράφου
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται σε ποιο έγγραφο βρήκαμε τις μαρτυρίες αυτές.
Τύπος Δεδομένων	Αριθμός
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Μαρτυρίες εικονογραφίας, μαρτυρίες αρχιτεκτονικής, μαρτυρίες τοιχογραφιών, μαρτυρίες για ό,τι άλλο.
Σχόλια	

6. «Αναφορά σε βιβλία ή για ύπαρξη βιβλιοθηκών»

Όνομα	Κωδικός αναφοράς σε βιβλία/ ύπαρξη
-------	------------------------------------

	βιβλιοθηκών
Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός των αναφορών σε βιβλία ή για ύπαρξη βιβλιοθηκών σε μονές ή ναούς που αντλούμε από έγγραφα κατά την καταχώρισή τους (των αναφορών) στο παρόν σύστημα
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Αναφορές σε βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών, κωδικός αριθμός εγγράφου.
Σχόλια	

Όνομα	Αναφορές σε βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών
Λογικός Ορισμός	Καταγράφουμε όποιες αναφορές βρήκαμε.
Τύπος Δεδομένων	Υπόμνημα
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός εγγράφου
Σχόλια	

Όνομα	Κωδικός αριθμός εγγράφου
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται σε ποιο έγγραφο βρήκαμε τις αναφορές αυτές.
Τύπος Δεδομένων	Αριθμός
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Αναφορές σε βιβλία ή ύπαρξη βιβλιοθηκών
Σχόλια	

7. «Δευτερεύοντα πρόσωπα»

Όνομα	Κωδικός σχέσης που συνδέει τους πίνακες «άλλα πρόσωπα» και «έγγραφα».
Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός της σχέσης «άλλα πρόσωπα» - «έγγραφα».
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός άλλου προσώπου, κωδικός αριθμός εγγράφου.
Σχόλια	

Όνομα	Κωδικός αριθμός άλλου προσώπου
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε ποιο άλλο πρόσωπο βρήκαμε σε έγγραφο.
Τύπος Δεδομένων	Αριθμός
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός εγγράφου
Σχόλια	

Όνομα	Κωδικός αριθμός εγγράφου
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται σε ποιο έγγραφο βρήκαμε το άλλο πρόσωπο.
Τύπος Δεδομένων	Αριθμός
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός άλλου προσώπου.
Σχόλια	

8. «Άλλα Πρόσωπα»

Όνομα	Κωδικός αναφοράς άλλου προσώπου
Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός των άλλων προσώπων που καταγράψαμε στο παρόν σύστημα
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Πρόσωπο, ιδιότητα, ρόλος στο έγγραφο.
Σχόλια	

Όνομα	Πρόσωπο
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται το ονοματεπώνυμο του άλλου προσώπου που συναντήσαμε σε έγγραφο.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο
Παράδειγμα	<i>«Ιλαρίων Σωτήρχος»</i>
Συσχετιζόμενα πεδία	Ιδιότητα, ρόλος στο έγγραφο.
Σχόλια	

Όνομα	Ιδιότητα
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται το επάγγελμα του άλλου προσώπου που συναντήσαμε σε έγγραφο.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο
Παράδειγμα	<i>«Ιερέας»</i>
Συσχετιζόμενα πεδία	Πρόσωπο, ρόλος στο έγγραφο.
Σχόλια	

Όνομα	Ρόλος στο έγγραφο
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται τι ρόλο κατέχει το δοσμένο άλλο πρόσωπο στο έγγραφο.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	«Μάρτυρας»
Συσχετιζόμενα πεδία	Πρόσωπο, ιδιότητα.
Σχόλια	

9. «Αναφέρονται»

Όνομα	Κωδικός σχέσης που συνδέει τους πίνακες «εκκλησίες» και «έγγραφα».
Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός της σχέσης «εκκλησίες» - «έγγραφα».
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός εκκλησίας, κωδικός αριθμός εγγράφου.
Σχόλια	

Όνομα	Κωδικός αριθμός εκκλησίας
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε ποια εκκλησία βρήκαμε σε έγγραφο.
Τύπος Δεδομένων	Αριθμός
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός εγγράφου
Σχόλια	

Όνομα	Κωδικός αριθμός εγγράφου
Λογικός Ορισμός	Αναφέρεται σε ποιο έγγραφο βρήκαμε εκκλησίες.
Τύπος Δεδομένων	Αριθμός
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός εκκλησίας.
Σχόλια	

10. «Έλεγχοι»

Όνομα	Κωδικός σχέσης «δέσμης» καταλόγων (ελέγχων) όπου συναντιέται μία εκκλησία με διάφορα ονόματα.
Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός της «δέσμης» ελέγχων.
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Gerola I, Gerola II, Gerola III, Gerola IV, Κομμητάς, Werdmuller, Coronelli.
Σχόλια	

Όνομα	Gerola I
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε με ποιο όνομα και με τι α/α βρήκαμε την εκκλησία στον κατάλογο Gerola I.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	28, S. Maria Periblectos
Συσχετιζόμενα πεδία	Gerola II, Gerola III, Gerola IV, Κομμητάς, Werdmuller, Coronelli.

Σχόλια	
Όνομα	Gerola II
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε με ποιο όνομα και με τι α/α βρήκαμε την εκκλησία στον κατάλογο Gerola II.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	32, de Periblecto
Συσχετιζόμενα πεδία	Gerola I, Gerola III, Gerola IV, Κομμητάς, Werdmuller, Coronelli.
Σχόλια	

Όνομα	Gerola III
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε με ποιο όνομα και με τι α/α βρήκαμε την εκκλησία στον κατάλογο Gerola I.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	34, Madonna Chiera Periuleppo
Συσχετιζόμενα πεδία	Gerola I, Gerola II, Gerola IV, Κομμητάς, Werdmuller, Coronelli.
Σχόλια	

Όνομα	Gerola IV
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε με ποιο όνομα και με τι α/α βρήκαμε την εκκλησία στον κατάλογο Gerola IV.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	11, S. Maria de Periblecto
Συσχετιζόμενα πεδία	Gerola I, Gerola II, Gerola III, Κομμητάς, Werdmuller, Coronelli.
Σχόλια	

Όνομα	Κομμητάς
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε με ποιο όνομα και με τι α/α βρήκαμε την εκκλησία στον κατάλογο Κομμητά.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	24, Κυρία η Περιήβλαπτος
Συσχετιζόμενα πεδία	Gerola I, Gerola II, Gerola III, Gerola IV, Werdmuller, Coronelli.
Σχόλια	

Όνομα	Werdmuller
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε με ποιο όνομα και με τι α/α βρήκαμε την εκκλησία στον κατάλογο Werdmuller.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	45, S. Maria Periblecto

Συσχετιζόμενα πεδία	Gerola I, Gerola II, Gerola III, Gerola IV, Κομμητάς, Coronelli.
Σχόλια	

Όνομα	Coronelli.
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε με ποιο όνομα και με τι α/α βρήκαμε την εκκλησία στον κατάλογο Coronelli.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	1, S. Maria Periclecto
Συσχετιζόμενα πεδία	Gerola I, Gerola II, Gerola III, Gerola IV, Κομμητάς, Werdmuller.
Σχόλια	

11. «Λέξεις – κλειδιά»

Όνομα	Κωδικός της λέξεως – κλειδιού που επελέγη να προσδιορίζει μία μεμονωμένη εκκλησία ή περισσότερες.
Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός των λέξεων που επιλέξαμε να μας διευκολύνουν να βρούμε τους ναούς της βάσης.
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός εκκλησίας, λέξη – κλειδί.
Σχόλια	

Όνομα	Λέξη – κλειδί.
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε εκείνες τις λέξεις που επιλέξαμε να μας διευκολύνουν να βρούμε τους ναούς της βάσης.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	Άγιος
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός εκκλησίας.
Σχόλια	

Όνομα	Κωδικός αριθμός εκκλησίας
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε ποια εκκλησία μπορούμε να βρούμε με συγκεκριμένη λέξη – κλειδί.
Τύπος Δεδομένων	Αριθμός
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Λέξεις – κλειδιά.
Σχόλια	

12. «Εκκλησίες κατ' αλφαβητική σειρά»

Όνομα	Κωδικός του γράμματος της ελληνικής αλφαβήτου που επελέγη να προσδιορίζει μία μεμονωμένη εκκλησία ή περισσότερες.
--------------	--

Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός των γραμμάτων που επιλέξαμε να μας διευκολύνουν να βρούμε τους ναούς της βάσης.
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός εκκλησίας, αρχικό γράμμα
Σχόλια	

Όνομα	Αρχικό γράμμα
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε κάποιο απ' τα γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου που επιλέξαμε να μας διευκολύνουν να βρούμε τους ναούς της βάσης.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός εκκλησίας.
Σχόλια	

Όνομα	Κωδικός αριθμός εκκλησίας
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε ποια εκκλησία μπορούμε να βρούμε με συγκεκριμένο αρχικό γράμμα.
Τύπος Δεδομένων	Αριθμός
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Αρχικό γράμμα.
Σχόλια	

13. «Δόγμα»

Όνομα	Κωδικός αριθμός δόγματος
Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός του δόγματος κατά την καταχώρισή του στο παρόν σύστημα
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Δόγμα
Σχόλια	

Όνομα	Δόγμα
Λογικός Ορισμός	Δίδεται το όνομα του δόγματος, στο οποίο πιθανόν ανήκει ένας αριθμός εκκλησιών.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	«Ορθόδοξη»
Συσχετιζόμενα πεδία	
Σχόλια	

14. «Τούρκικο Τέμενος»

Όνομα	Κωδικός του τεμένους στο σύνολο των οθωμανικών/ τούρκικων τεμενών που έχουν καταχωριστεί στο σύστημα.
Λογικός Ορισμός	Αύξων αριθμός των τεμενών που χρησιμοποιούνται για τους ναούς της βάσης.
Τύπος Δεδομένων	Αυτόματη αρίθμηση (δεν επιτρέπονται διπλότυπα).
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Τούρκικο τέμενος, κωδικός αριθμός εκκλησίας.
Σχόλια	

Όνομα	Τούρκικο Τέμενος
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε το όνομα του τούρκικου τεμένους που σχετίζεται με συγκεκριμένο ναό της βάσης.
Τύπος Δεδομένων	Κείμενο.
Παράδειγμα	«Ζουλφιακάρ Αλή πασά τζαμί»
Συσχετιζόμενα πεδία	Κωδικός αριθμός εκκλησίας.
Σχόλια	

Όνομα	Κωδικός αριθμός εκκλησίας
Λογικός Ορισμός	Σημειώνουμε ποια εκκλησία σχετίζεται με συγκεκριμένο τούρκικο τέμενος.
Τύπος Δεδομένων	Αριθμός
Παράδειγμα	
Συσχετιζόμενα πεδία	Τούρκικο τέμενος.
Σχόλια	

Οι σχέσεις που συνδέουν τους παραπάνω πίνακες των διαφόρων δεδομένων του συστήματός μας βάσει των παραπάνω αναλυτικά παρατιθεμένων απαιτήσεων από πλευράς προγραμματιστικής είναι οι ακόλουθες, όπως μαρτυρεί το σχήμα:

